DEZVOLTAREA SERVICIILOR DE ÎNGRIJIRE PALIATIVĂ ÎN SISTEMUL DE SĂNĂTATE AL REPUBLICII MOLDOVA

Ana UȘURELU, masterandă
CZU: 364.444 ana.usurelu.1997@gmail.com

Each year millions of people over the world in the late stages of disease need palliative care aimed at providing qualified medical and social assistance to the dying patients, and support to their families and friends. More than 50 million people die each year in the world. It is estimated that 60 percent of them would have benefited from palliative care. However, most of them do not have access to these services. Currently, in the Republic of Moldova, the risk of increased incidence of cancer, on the one hand, and the trend of population ageing on the other hand, increase the role of palliative care and hospice work sites. The measures undertaken by the Public Health tend to develop the level of palliative care in accordance with the standards imposed by the World Health Organization.

Conform Organizației Mondiale a Sănătății, la nivel global cca 40 mil. de persoane au nevoie de îngrijiri paliative în fiecare an și doar 14% dintre ele beneficiază de acestea. Rezoluția Asambleei Mondiale a Sănătății din 2014 a chemat statele membre să implementeze și să elaboreze politici publice pentru dezvoltarea îngrijirilor paliative, eficiente din punct de vedere economic și prestate în mod echitabil, în scop de integrare a acestora în procesul de prestare a serviciilor de sănătate de la toate nivelurile. Îngrijirea paliativă este un serviciu de sănătate necesar și un drept uman al adulților și copiilor care trăiesc și mor din cauza condițiilor limitatoare de viață. Acest serviciu trebuie să fie o componentă de esență a sistemului de sănătate și să fie inclus în schemele de acoperire universală. Implementarea schemelor complete de acoperire universală cu servicii de sănătate ar putea crește semnificativ accesul la îngrijirea paliativă de calitate pentru toți cei care au nevoie de ea [1, p.70].

Cu o istorie relativ scurtă, începând din secolul trecut, putem vorbi despre îngrijirea bolnavilor „fără leac", care marchează o evoluție depășind consolarea, aducând ca noutate tehnici de îngrijire paliativă

şi control simptomatic. Noutatea constă în susţinerea nu numai a bolnavului, dar şi a familiei sale**.** Prin însuşi caracterul său şi momentul de intervenţie, am putea afirma că îngrijirea paliativă se află într-un cadru în care aspectul etic este imminent [2, p.241].

Diferențiindu-se de alte domenii ale medicinei, unde scopul este vindecarea sau reabilitarea pacientului, îngrijirile paliative încearcă să promoveze ridicarea calității vieții și reducerea suferinței pe parcursul bolii și în fața finalității inevitabile. Serviciile de îngrijiri paliative reprezintă azi o problemă majoră a sistemelor de sănătate publică din întreaga lume, în special din cauza îmbătrânirii demografice, a numărului tot mai mare de persoane vârstnice și a insuficientei atenții acordate nevoilor complexe ale acestora, existând relativ puține politici în ceea ce privește nevoile lor specifice.

Pe fondul îmbătrânirii demografice se schimbă și modelele bolilor specifice vârstei înaintate, astfel din ce în ce mai multe persoane suferă de una sau mai multe afecțiuni cronice debilitante, cum ar fi bolile cardiovasculare, boala pulmonară obstructivă cronică, diabet, cancer și demență. Pe măsură ce înaintează în vârstă, simptomele precum durere, anorexie, stare de spirit scăzută, confuzie mentală, insomnie și probleme cu control al vezicii urinare etc. se accentuează. Astfel se impune necesitatea dezvoltării urgente a serviciilor de îngrijire paliativă pentru a putea satisface nevoile complexe ale persoanelor în vârstă. În momentul de față, nevoile acestui grup vulnerabil sunt departe de a fi satisfăcute, prin urmare, soluționarea acestui decalaj ar trebui să constituie o prioritate pe agenda de sănătate publică [3, p. 29].

Coceptul de îgrijire paliativă este mai nou în arsealul terapeutic. Îngrijirea paliativă este o modalitate holistică de abordare a pacienților cu simptome datorate evoluției bolilor sau efectelor secundare ale tratamentului aplicat. Îngrijirea paliativă este îngrijirea activă, totală a pacienţilor a căror boală nu răspunde la tratament curativ. Este esenţial controlul durerii, al altor simptome şi al problemelor sociale, psihologice şi spirituale. Îngrijirea paliativă este interdisciplinară şi cuprinde pacientul, familia şi comunitatea. Într-un anumit sens, îngrijirea paliativă se orientează după conceptul de bază al îngrijirii –

acela de a satisface nevoile pacienţilor, indiferent de locul în care aceştia sunt îngrijiţi – la domiciliu sau în spital. Îngrijirea paliativă susţine viaţa şi consideră moartea un proces normal; aceasta nici nu grăbeşte, nici nu amână moartea. Îngrijirea paliativă îşi propune să menţină calitatea optimă a vieţii până în momentul morţii [4, p. 8].

Îmbunătățirea calității vieții este un drept primordial al fiecărei ființe umane. Îngrijirea paliativă a pacienților diagnosticați cu o boală, ce avansează încontinuu şi nu mai răspunde la tratamentul curativ, este o sarcină medico-socială și psihoemoțională complexă pentru toți cei implicați: beneficiarul serviciului, familia beneficiarului și colectivul de specialiști care asigură serviciile necesare pentru asigurarea calității vieții pacientului. Îngrijirea paliativă reprezintă singura modalitate prin care se poate asigura un minim de confort și o calitate cât mai bună a vieții.

Structura serviciilor de îngrijiri paliative din Republica Moldova reprezintă un șir de prestări de servicii medicale și de servicii medico-sociale din domeniul public și cel privat/neguvernamental, precum și autorități publice și agenții implicate în reglementarea, finanțarea și administrarea serviciilor de îngrijiri paliative. Sectorul privat este unicul prestator ce oferă atât servicii de îngrijiri paliative specializate la domiciliu, cât și de tip hospice, în timp ce sectorul public prestează doar servicii spitalicești-paturi pentru îngrijiri paliative. MSMPS deține responsabilitatea deplină pentru organizarea și reglementarea serviciilor de îngrijiri paliative, în timp ce ANSP este responsabilă pentru evaluarea și acreditarea acestora, iar CNAM poartă răspunderea de încheiere cu prestatorii de servicii a contractelor de acordare a îngrijirilor paliative persoanelor asigurate [5, p. 37.]

În concluzie, menționăm că la etapa actuală există o necesitate acută de îngrijiri paliative pentru păturile vulnerabile ale societăţii, pentru bătrâni, singuratici, dependenţi de pat, cu boli incurabile şi speranţa de viaţă limitată, care sunt uitaţi de toţi şi nu au nici un ajutor de nicăieri. Îngrijirea paliativă este ca o intervenţie ce poate fi oferită timp îndelungat şi reprezintă un tratament curativ ce trebuie dezvoltat şi folosit pentru satisfacerea necesităţilor populaţiei în etate, generaţiilor tinere şi copiilor ce suferă de maladii ameninţătoare pentru

viaţă. Lărgirea acestei game de servicii este stringentă. Astfel de servicii sunt acceptate atât de beneficiari, cât şi de organele statale.

Referințe:

1. ȚURCANU, GH., SEICAȘ, R. *Îngrijirile paliative în Republica Moldova 2007-2019.* Chișinău: Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS), 2019. 70 p.
2. RANDALL, F., DONIE, R.S. *The Philosophy of Palliative Care Critique and Reconstruction.* Oxford: University Press, 2006. 241 p.
3. CĂRUNTU, A. *Îngrijirea paliativă. Importanța consilierii furnizorilor de servicii medicale palliative*. Editura Cuvântul vieții 2012. 29 p.
4. *Ghid „Îngrijiri Paliative",* elaborat în cadrul Proiectului Dezvoltarea Îngrijirilor paliative în Republica Moldova, Programul Sănătate Publică, Fundația Soros-Moldova, 2002, Epigraf SRL. 8 p.
5. DANII, O., PLUGARU, L. *Accesul și calitatea serviciilor de îngrijiri paliative în Republica Moldova.* Studiu cantitativ. Serviciul Independent de Sociologie și Informații OPINIA, 2019. 37 p.

Recomandat
Tatiana CIOBANU, dr., conf. univ.